

Μνήμες Κυθρεώτικης Γης

Πέτρος Στυλιανού

Κάθομαι στην προσφυγική κατοικία τ' Άι Γιώργη της Παλλουριώτισσας κι ο γέρο πατέρας υπερενηντάχρονος (ενενήνταδυόχρονους, για την ακρίβεια) - μόλις που ξεπέρασε τις μέρες τούτες το φοβερό με το χάρο κονταροκτύπημα - ξαναθυμάται τα περβόλια του στην κατεχόμενη κωμόπολη, ύστερα απ' όλες τις πρόσφατες πολιτικές περιδινήσεις.

Η σκέψη στρέφεται αρχικά στο ΚΑΤΩ ΠΕΡΒΟΛΙ, που'ναι και το μικρότερο, κάπου μια-σκάλα κυπριακή κι οι θύμψες αγκαλιάζουντο περιεχόμενό του: Τις δεκαπέντε ροδιές που με τον καιρό αυτοφύονταν, ξινόγλυκες (οι μαϊφό-στυζιες, στα κυπριακά) μα και γλυκές, τις τρεις του μουσμουλιές (τις μεσπιλιές, στα κυπριακά), τις τρεις με τέσσερις ελιές και τις δυο του μυγδαλιές. Κείνο που το ξεχώριζε ήταν η θεόρατη χουρμαδιά (η φοινικιά, στα κυπριακά), η θρασεμένη αχλαδιά (η χρυσαππιδιά, στα κυπριακά) και τα διπλά του ματσικόριδα.

Το ΠΑΝΩ ΠΕΡΒΟΛΙ, ήταν μεγαλύτερο. Κάπου επτά προστάθια, με δυο σκάλες. Πάνω και κάτω περβόλια βαφτίστηκαν, γιατί το ένα βρισκόταν στην κάτω μεριά, στη νότια του παλιού δίπατου σπιτιού και στην άνω μεριά (τη βόρεια), το άλλο αντίστοιχα. Το πάνω περβόλι ήταν κατάφυτο με δεκάδες οπωροκηπευτικά και λεμονόδενδρα. Ο γέρος τα θυμάται παρά τα ενενήνταδύ του χρόνια. Είχε λείει έξι με επτά λεμονιές, δεκατρείς ελιές, τέσσερις συκιές, επτά πορτοκαλιές, επτά μανταρινιές, κάπου δέκα πουρνελιές, τέσσερα κλήματα, γκρέϊπ-φρουτ, τρεις ροδιές και πέντε μ' έξι τεράστιες φραγκοσυκιές, που χρειαζόταν διπλή σκάλα για να τρυγήσει τα φραγκόσουκα. Είχε ακόμη αχλαδιές, μαραπελιές και δεκάδες συκαμιές,

Θυμάται ακόμα και τα «ζωντανά» και τα «πετούμενα» του Πάνω Περβολιού: πέντε κατσικές, τα γαϊδούρι του, τις κάπου διακόσιες κότες (όρνιθες, στα κυπριακά), τα σαράντα ζευγάρια περιστέρια του (τα πεζούνια και τα ορνιθοπέζουνα, στα κυπριακά).

Ένα χαρακτηριστικό που έντονα καταγράφηκε στη μνήμη ήταν η καλλιέργεια του μεταξοσκώληκα (του καματέρου, όπως λεγόταν στα κυπριακά). Με τη βοήθεια των χωριανών δένανε καλάμια με τα «κτέρματα» (το φλοιό της συκαμιές' φτιάχνοντας μαζί του τεράστιες «ψαθαρκές»), όπου πάνω τοποθετούσαν τους μεταξοσκώληκες. Κι όπως το ανώι είχε τέσσερα τεράστια δωμάτια, βάζαν κάπου δεξαέξι ψαθαριές που 'χαν στα πέντε συνολικά περβόλια τους.

Κείνο όμως που παραμένει απαράγραφο από τη μνήμη κείνου που σύρει τις γραμμές αυτές - δεκάχρονου ίσαμε τότες - ήταν το γεγονός πως για την τοποθέτηση του καματερού στις ψαθαριές αξιοποιούνταν οι κυπριακές εφημερίδες του, που με τόση στοργή (θρησκευτική ευλάβεια, λες) για ένα ολάκερο χρόνο τις φύλαγε: τις έβαζε για να «σιδερωθούν» κάτω από το ξύλινο κρεβάτι των γονιών κι η εφημερίδα κρατιόταν και συντηρόταν σε κατάσταση θαυμάσια. Όμως η αξιοποίησή τους πάνω στις ψαθαριές καθεχρονικά του τις κατέστρεφε. Διαμαρτυρόταν, φώναζε, μα στερνά τη ζημιά την πάθαινε! Οι εφημερίδες, μ' όλες τις διαβεβαιώσεις του πατέρα, δεν ξαναφτιάχνονταν κι οριστικά πετιούνταν... Μα έκανε υπομονή και ξανάρχιζε τον άλλο χρόνο απ' την αρχή, για να αντιμετωπίσει την ίδια καθεχρονικά τραγική για τις εφημερί-